ἂς εἴμαστε μ' αὐτὰ εὐτυχισμένοι!

15

Ἀνεβαίνω, φτάνω στὰ ψηλά.
Ἡ τεράστια γαλάζια καὶ πράσινη λίμνη
πότε ἥσυχη, πότε ὀργισμένη,
ἀφρίζει καὶ τραγουδάει μέσα στοὺς βράχους...
Νερὸ μὲ λουλούδια, νερὸ τῆς πράσινης πέτρας,
ὅπου ὁ ἐξαίσιος κύκνος
μὲ τὰ φτερά του ταραγμένα
τραγουδάει κολυμπώντας μπρὸς καὶ πίσω.

16

Ἀληθινὰ ζοῦμε στὴ γῆ;
Ὄχι αἰώνια, μόνο μιὰ στιγμὴ μένουμε ἐδῶ,
ὥσπου νὰ σπάσει ὁ νεφρίτης,
ὥσπου νὰ λειώσει τὸ χρυσάφι
ὥσπου νὰ σκορπίσουν τὰ πούπουλα τοῦ κέτσαλ.
Ὄχι αἰώνια, μόνο μιὰ στιγμὴ μένουμε ἐδῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τραγούδι τῶν Ὄτομι, ἡμιανεξάρτητης ἀπὸ τοὺς Ἀζτέκους μεξικάνικης φυλῆς.— 2. Τραγούδι Νάχουα· οἱ Τολτέκοι ἵδρυσαν πρὶν ἀπὸ τοὺς Ἀζτέκους μεγάλη αὐτοκρατορία στὸ Μεξικό, μὲ κέντρο τὴν Τούλα. Τελικὰ ὅλες σχεδὸν οἱ φυλὲς τοῦ Μεξικοῦ ἐνσωματώθηκαν στὴν τεράστια μεξικανικὴ αὐτοκρατορία τῶν Ἀτζέκων.—3. ΚΕΤΣΑΛ· εἶδος πουλιοῦ, ἀπ' ὅπου τ' ὄνομα τοῦ μεγάλου εἰρηνικοῦ θεοῦ τῆς Τούλα Κετσαλκόατλ («Τὸ φτερωτὸ φίδι»), ἀντίμαχον στὸν Τεσκατλιπόκα, τῶν Ἀζτέκων, θεὸ τοῦ νυχτερινοῦ οὐρανοῦ· οἱ δυὸ λατρεῖες (ὅπως κάθε πολιτιστικὸ στοιχεῖο τοῦ παρελθόντος καὶ τῶν γειτονικῶν ἢ ὑποταγμένων λαῶν) ἐπιβίωσαν ἐνεργὲς στὴν αὐτοκρατορία.— 5. ΤΛΑΛΤΙΛΟΛΚΟ· πόλη προσαρτημένη στὴν πόλη τοῦ Μεξικοῦ, ἡ Τενοχτιτλάν. Τὸ τραγούδι ἀναφέρεται στὴν κατάκτηση ἀπὸ τὸν Κορτές.— 8. Οἱ Ἀζτέκοι ἦταν μοναδικοὶ καλλιτέχνες τῆς χρυσοχοΐας καὶ τῆς λεπτόλογης τέχνης.— 9. Ἐλάχιστα, δύο ἢ τρία, ἦταν τὰ μουσικὰ ὄργανα τῶν Ἀζτέκων.— 12. Οἱ Ἀζτέκοι λάτρευαν τὰ λουλούδια, ποὺ τὰ χρησιμοποιοῦσαν ἀκόμη καὶ σὰν σύμβολα κάθε εἴδους. Γενικὰ ὁ πολύπλοκος στολισμὸς (κυρίως μὲ τὰ πούπουλα) κρατοῦσε γι' αὐτοὺς πλήρη τὴ θρησκευτικὴ του σημασία καὶ δροῦσε σὰ βασικὸ πολιτιστικὸ στοιχεῖο, χρησιμοποιούμενο στὶς ποικίλες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς λειτουργίες. 13. ΤΕΠΟΝΑΣΤΛΙ· εἶδος κυλινδρικοῦ τυμπάνου.—14. ΤΣΙΤΣΙΜΕΚ: «οἱ βάρβαροι»· νομαδικὴ φυλή, ποὺ ἐπικράτησε στὴν κοιλάδα τοῦ Μεξικοῦ μετὰ τοὺς Τολτέκους. Ἡ ἐπόμενη δυναστεία εἶναι τῶν Ἀζτέκων.— 15. Περιγράφεται ἡ ὁμορφιὰ τῆς κοιλάδας τοῦ Μεξικοῦ, ὅπως τὴν εἶδε ἀπὸ ψηλὰ ἕνας ἀπεσταλμένος γιὰ βοήθεια στὸ βασιλιᾶ Μοντεζούμα: οἱ Ἱσπανοὶ προχωρᾶνε ἀπ' τὴν ἀκτὴ πρὸς τὰ ἐνδότερα. Τὰ ἀνάκτορα καὶ οἱ κῆποι τοῦ ἄτυχου βασιλιᾶ ἔμειναν γιὰ χρόνια καὶ χρόνια στὴ μνήμη τῶν Ἱσπανῶν. Περίφημη εἰκόνα τους δίνει ἕνας ἀπὸ τοὺς χρονογράφους τῆς ἐκστρατείας, ὁ Μπέρναλ Ντιάς.

ΕΞΗ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Διονύσης Καρατζᾶς

1

Τὸ σιωπηλὸ χῶμα σειέται στὸν ἄνεμο φῶς
καὶ χρῶμα καὶ νερὸ καὶ φύλλα.
Ὄϊ, ὄϊ, χορεύουν τὰ παιδιά.
Κι ὁ γέρος μὲ τὸ περασμένο πρόσωπο τὰ βουλιάζει στὸ χρόνο του.
Ὄϊ, ὄϊ, χορεύουν τὰ παιδιά.
Κ ὁ οὐρανὸς τὰ παίρνει σημαία καὶ νερὸ καὶ πέρασμα ἀπ' τὰ πουλιὰ στὰ δέντρα ἀπ' τὴ χαρὰ στὸν πόνο.
Γύρω - γύρω ὅλοι καὶ στὴ μέση ὁ Μανώλης.
Βγὲς Μανώλη, βγὲς Μανώλη, τούτη εἶναι ἡ χαρά.
Ὄϊ, ὄϊ, χορεύουν τὰ παιδιὰ στὸν ἥλιο.

2

Πέρασε ὁ ἄνεμος
πέρασε ἡ πέρδικα ντυμένη τὸν ἄνεμο
πέρασε ὁ κυνηγὸς κυνηγώντας τὴν πέρδικα μέσα στὸν ἄνεμο,
πέρασε κι ἡ νύχτα πνίγοντας τὸν κυνηγὸ
ποὺ κυνηγοῦσε τὴν πέρδικα μέσα στὸν ἄνεμο.
Χαλάλι σου κυνηγάρη, χαλάλι σου παλληκάρι.

3

Πῶς συννεφιάζει πῶς ξαστερώνει
καὶ μεγαλώνει ἡ γῆ.
Νερὸ χορτάρι καὶ πουλὶ
ἡ σιωπή μου.

4

Κάτι μουρμούριζαν οἱ γέροι κάτι τραγούδαγαν τὰ παιδιὰ
καὶ ἡ πλατεία μεγάλωνε μεγάλωνε
καὶ χώρεσε ὁ ἥλιος νὰ χορεύει.
Ἀντίκρυ στὰ παραθύρια τὰ κορίτσια χτένιζαν τὰ μαλλιά τους.

5

Στὸ λαρύγγι του ἡ ἀνάσα του νερὸ
καὶ πνίγηκε.
Ποιὸς σοῦ 'πε, γέρο, νὰ λὲς ὅλο τὸν πόνο σου στὴ θάλασσα;

6

Τρία βουνὰ μπηγμένα στὸ φῶς
στὴ ρίζα τους τὸ νερὸ ὁλοζώντανο.
Καὶ μέσα πνίγουμαι.